

Sárospataki
Ifjusági Közlöny

.....

Főszerkesztő: Gergely János	Társzerkesztők: Tóth Ferenc	Martin Miklós	Molnár Kálmán	Felelős szerkesztő: Csathó József
--------------------------------	--------------------------------	---------------	---------------	--------------------------------------

.....

TARTALOM:

Május. — Tóth Ferenc: Nyílik a sok piros rózsa . . . (Vers.) — Szabó Zoltán: Móricz Zsigmond írói egyénisége. — Szabó Lajos: Tiborc népe. — Tóth Ferenc: Más lettél . . . (Vers.) — Kocsis János: Főiskolánk életforrása. — Martin Miklós: A bosszú betelt. — Irodalom. - Művészet. — Hírek.

.....

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sárospatak. — Kollégium.	Előfizetés: Egész évre ... 4 pengő Félévre ... 2 pengő
---	--	--

tisztátalan a tisztátalannak. Ez élet beiratlan üres lap, melyre minden ember ír. Milyen tarkák ezek a lapok. Itt ocsmány, fekete betűk, ott aranyozott írás; itt tartalmatlan, kiabáló sorok, ott serényen meghuzódó értékek; pompás iniciálék s azután szürke folytatás, vagy kopottas kezdet s hatásos befejezés. Minden azon fordul meg, aki ezeket írja. Nem az élet nehéz, nem a papír rossz. Az emberi gyarlóság a nehéz. Az Isten a legjobbat is lehetővé tette, az ember a rosszat akarja választani. Egy állandó küzdelem van a veszébe rohanó ember s az Isten között, aki minden akadályon tör megmentésére, mert megakarja menteni s dicsőíteni.

A küzdelemnek itt akkor lesz vége, amikor május az élet hónapja; amikor meglátom, hogy utam az örökkévalóság felé e világon, de a Jézus Krisztuson vezet keresztül, akiben van az út s az élet s akiben e kettő igazság. (Ján. 14:6.)

~~~~~

Nyílik a sok piros rózsa . . .

Nyílik a sok piros rózsa,
Fehér rózsa, kék ibolya,
Szedegetik a leányok
Kis csokorba, nagy csokorba;
Reátűzik a legények
Kékszalagos kalapjára.
Virágtalan a kalpom,
Csak én vagyok szegény árva.

Levél van a piros rózsán,
Fehér rózsán, kék ibolyán.
Levéltelen árva virág,
Árvalányhaj a bokrétám;
Gyászszalagos kalpomra
Künn szedem a pusztaságon
S ott a csendben elsíratom
Szegénységem, árvaságom.

Tóth Ferenc.

Móricz Zsigmond írói egyénisége.

— Bevezető előadás a május 11-i Móricz-ünnepélyen. —

Mélyen Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Sietek előrebocsátani, hogy előadásom nem tart igényt arra, hogy esztétikai méltatást, vagy irodalomtörténeti értékelést adjon. Nem akar sem dicséret, sem illetéktelen kritika lenni, bár, ha valaki megérzi, hogy szeretjük és ragaszkodunk hozzá, ha dicsérjük sem veszi hizelgésnek, ha bíráljuk sem tartja sértésnek. Egyszerűen és röviden: informálni szeretném a mélyen tisztelt hallgatóságot Móricz Zsigmond-ról. Az információ is sokféle lehet. Más-más véleményt ad rólunk egy hitelezővédő iroda, egy házasságközvetítő, egy nagyon jó barátunk vagy egy esküdt ellenségünk. A mi információnk a hű olvasóé, vagy még régibb és rosszabb szóval: a nyájas olvasóé, akit „hét krajcáron“ vett meg inagának Móricz Zsigmond, első novellás kötetével, amelyben először mutatta meg, hogy sokkalta több talentum adatott neki, mint ahány krajcár a könyve címében van. Az információ fő kellékei: hogy a legjobbhiszemű és őszinte, kimerítő és alapos legyen. Hadd ígérjem meg a két első kelléket, a két utóbbit szerezze meg a mélyen tisztelt hallgatóság, lehetőleg mint olvasóközönség is.

Időtartamban 29 évnyi eddig Móricz Zsigmond írói működése. Mintegy ötven kötet kalangyáiban sorlik az ő termékeny életének gazdag termése, eleven bizonyoságául annak, hogy mégsem lehet annyira *ugar* az a „magyar ugar“, ahol egyetlen ember munkája után ilyen aratást ad az Isten. Az ötven kötetben vannak versek, novellák, regények, szindarabok. Ezenkívül főleg a Móricz Zsigmond névvel annyira összenőtt „Nyugat“ temérdek bizonyítékát őrzi annak, hogy a belletrista Móricz mint publicista, szociológus, esszéista és kritikus is élenjárója az irodalomnak.

1909-ben jelent meg első elbeszélés-gyűjteménye „Hét krajcár“ cím alatt. Ekkor tette le először igazán a „garast“ a magyar irodalom asztalára, s a sűrű egymásutánban következő kötetek gondoskodtak arról, hogy az mindmáig és a jövőben se, le ne kerüljön onnan.

Novellásköteteiből az előbbin kívül a „Tragédia“, „Mesék a zöld fűvön“, „Vidéki hírek“, „Szegény emberek“; regényei közül a „Sárarany“, „Galambpapné“, „Kerek Ferkó“, „Fáklya“, „Tündérkert Erdélyországban“, „Légy jó mindhalálig“; szindarabjai sorából a „Sári bíró“, „Buzakalász“, „Vadkan“, újabban a „Nem élhetek muzsikaszó nélkül“, legújabban az utólérhetetlen „Légy jó mindhalálig“ mind olyan munkák, melyeket ismerni több mint divat, idestova az általános művelt-

séggel járó kötelezettség. Ez a felsorolás nem jelent egyszersmind rangsort is. A többi munkái is többek, mint az atléta lábnyomai egy-egy különösen magas ugráshoz való rohamvétel közben.

Mi volt a titka e könyvek nagy sikerének, s a külső sikerrel nem is mérhető még nagyobb belső hatásának? A szerző sajátos írói egyénisége. Mik ennek az egyéniségnek jellemző vonásai? Jól tudjuk, hogy nem elég csupán a könnyen észrevehető, általános vonásokkal jellemezni. A legtöbbször a legsajátosabb vonások karakterizálnak legjobban. Mégis azzal kell kezdeni, amiben Móricz a világirodalom minden nagy írójával rokon. Zsenialitásával. A zseni mutatkozik meg tárgyaiban, hőseiben, meséiben, jellemzésében, nyelvezetében, kompozíciójában, egyszóval egész írásművészetében. Azonban épen a zsenialitás az, ami minden más írótól meg is különbözteti, ami sajátosan egyénivé, suigenerissé teszi. Ő maga mondja a zseniről a „Fáklyá”-ban: „Nem skatulyáztatjuk az „egyikek” közé.” Minden lángész páratlan. Petőfi *egy* Petőfi, Ady *egy* Ady. Móricz Zsigmondot sem úgy kell osztályozni, hogy az újabb irodalom *egyik* legnagyobb művésze, hanem hogy az újabb irodalom *páratlan* művésze.

Jellemző az, amiről, amiért és ahogyan ír. Különösen jellemző, amint a népről írt.

Amit látunk mi, patakiak kicsiben a Bodrog-közön, láttuk a múlt nyári félezerkilométer cserkészútunkon véges-végig a Nagy-Alföldön, hogy mit jelent a sáros, poros, lapos tanya- és faluvilág számára a töltés, a *köves út*. Jelenti ha van, illetőleg nem jelenti ha nincs, a postát, iskolát — talán a kulturát; a papot, templomot — talán a hitet; a piacot, a várost — talán a megélhetést. Áldás, ahol van, fel nem oldott átok, ahol hiányzik.

Nekünk az itt élő nép lelkéhez nem volt köves útunk. Lerándultunk hozzá porosra szikkadt nyári úton júnialusra, lakodalomra; ellátogattunk jó szánúton, csengősen téli disznótorokra; de ez nem adott róla igaz képet.

Az irodalom is hamisan hozta nekünk a népet. A város szélén felhúzták vele a csizmáját, kitiszaújlakizták a bajuszát, pipáztatták, nótáztatták, népiességeket mondtak vele. Átfésülték, átpóztolták, átfestették végtelen elmaradottságát, szomorú elesettségét, szemének egyre ingerültebb vérbeborulását.

Az a meggyőződésünk, hogy mióta Móricz Zsigmond kendőzetlen parasztregényei megíródtak, azóta tudunk mi magunk elmenni magához a magyar néphez. Azóta látjuk inkább a maga valóságában, talán több hibájával, mint amiről tudtunk, végzetesebb bajokban, de

annál több szeretetre, segítségre és vezetésre szorultságában. Móricz Zsigmond köves úttá lett a magyar néplélekhez. Néha meg-megdöccen az eszünk kereke ennek az útnak a kövein (nem mindig botránykövek ezek), néha a lelket is majd kirázzák belőlünk, de legalább felrázzák bennünk. Móricz Zsigmondnak több mint érdeme: missziója és küldetése volt, hogy ezt az utat megcsinálja. Hivatása volt, hogy kéziratpapirosának négy sarkában hegyeket hordjon le ennek az útnak kövezésére. Határtvető, főt a törzstől, vezetőt a vezetettől elválasztó hegyeket, amelyek szétagozták a nemzet testét, amelyekről nem volt kilátás a jövőre, s nem volt belátás a jelenre.

Tapasztaltam, hogy sokan a Móricz által nyitott úton indultak el józan, becsületes léptekkel, szerető szívvel, segítő kézzel a nép felé, ő maga, nagyobb horizonttal bizonyára még nagyobb mértékben tapasztalta ezt. Érdeme annak megmutatása, hogy a magyar parlagnak kövér, zsiros földje van, de gyomot és kórót terem, s hiába akarnak rajta buzát aratni, ha sem nem szántottak, sem nem vetettek, sem nem boronáltak rajta.

Jellemzőek Móricz *papregényei*. Minket, patakiakat ezek különös képpen érdekelnek. A pap a 16-, 17- és 18. században minden szociáldemokrata és kommunista bizalminál bizalmibb embere, anyagiakban és lelkiekben egyaránt a szó legtisztább értelmében vett vezetője volt a falunak. Mikor sikkadt el ez a pozíciója, felderítetlen, de hogy miért, arra sok részben megfelel Móricz Zsigmond a papregényeiben. Sokan haragudtak reá s sokan haragusznak ennek megmutatásáért ma is. Ebben a haragban — legyünk igazságosak magunkkal szemben is — van valami a lump felháborodásából, aki midőn kaptos állapotában megpillantja magát a tükörben, dühbe gurul és ki akarja dobálni a lakásból a saját tükörképét. Tükörbe nézni pedig jó, mégha nem is vagyunk hiúk, mégha kissé torzít is ez a tükör. El kell ismerünk, hogy a mai papi nemzedék egészséges önkritikájának kifejlődésében sok része van Móricz Zsigmond papregényeinek.

Az író bajkereső, oknyomozó, veszélymegmutató útján elmegy főképp a középosztály többi rétegeihez is. Megmutatja őket zilált családi életük, homokba dugott fejű szórakozásaik, üres problémátlanságaik döbbenetes póztalanságában. Úgy jár közöttük, mint egy szigorú végrehajtó, aki előtt nincs respektus, aki előtt fel kell tární minden féltve takargatott titkot, s kiméletlenül vexálja őket, hogy behajtsa rajtuk a magyarságnak önmagával, fajával szemben fennálló nagy-nagy tartozását.

S vigasztalan pesszimizmussal látja, hogy alig-alig talál valamit.

Talán csak mostanában kezdi észrevenni, hogy hátha a gyermekeikre, vagy talán nem is *csak* az ő gyermekeikből rekrutálódó új generációra írárták, ami átmenthető értékük maradt még.

Az idetartozó regényekben s parasztregényeiben Móricz valóban kiméletlen mindentmegmondással mutat meg mindent, ami nem áll a magyar köztudat végzetesen hiányos, hibákat eltussoló, öngyilkos optimizmusú, hizelgő lelki Baedekerjében. Tévedés volna ebben csak kegyetlen realizmust és nyers naturálizmust látni. Szennyest összeszedni, kitegetni, alaposan beáztatni, jól rásulykolni: ezt falun nem úgy hívják hogy naturalizmus, hanem úgy hogy nagymosás. A beteg magyar psziché sok-sokhetes vásznát nem cukros vízzel és szagos szappannal kell újrafehériteni, hanem parasztzappannal: sujtoló sulyokkal. Ezért egészséges Móricz regényeinek pesszimizisztikus társadalomszemlélete: egy csömörlött, beteg gyomrú társadalom torokkaparó, de jótékony gyomorkeserűje. Beismerni, hogy igaza van, egészséges bűnbánat és egy gyógyulási folyamat kezdetétől szolgáló penitencia.

Legújabb írásain látszik, hogy a diagnózist elégnek tartja már s erőteljesebben keresi a therapiának, gyógyításnak útjait. Új és új kútjait próbálja ásni az optimizmusnak. Egyelőre még szokatlan munkának látszik az ő számára. Sokkal több oka volt a pesszimista éleltámaszra, semhogy aggály és feltétel nélkül tudna biztatni és biztósítani. Pedig munkája legközelebbi etappjául ez kínálkozik. Ugyanazokba a gödrökbe, amelyeket azért ásott, hogy hibáinkat gyökerükig megmutassa, új út mutatódik, élni, éltetni akaró és tudó szemléletek és örök friss csemetéit kell elültetnie. Az a megrázóan plasztikus történelemlátás, amiről bizonyosságot tett a Tündérbertben, s bizonyosságot tesz a Nyugatban most folyó Nagyfejedelemben, képesíti őt, hogy amint a multat „re“-formálni tudta, jövőt is formáljon. Egyetlen regénye van — Légy jó mindhalálig —, melyet ifjúságinak tekinthetnénk, (bár inkább tekintjük az *ifjúságért* minden másíknál inkább a *felnőtteknek* írt páratlan regénynek) s mégis az ifjúságnak Móricz ma talán a legolvasottabb írója. Neve, különösen érettebb, felnőttebb diákifjúságunk előtt szinte zászló. Ez a tény is, ha nem is kötelességévé, de mindenesetre feladatává teszi, hogy pozitív programmá is legyen ennek az ifjúságnak a számára.

A legnagyobb ellenségei is kénytelenek elismerni, hogy Móricz írásművészete nyelvezet tekintetében páratlan érték. Nyelve oly fűszeres, zamatos, kifejező és gazdag magyarságú, hogy az ember nemcsak a fülével hallja, szemével olvassa, hanem szinte az inyével

izleli. Ha másért nem, a Móricz nyelvezetének kincses, szép gazdagságáért is érdemes magyarnak lenni.

A Móricz Zsigmond írói egyénisége: egy szinte gáttalan és parttalan megzúduló, mégis nagy erejű és sodrú, mely lehet hogy iszapol, zátonyt rak le, követ görget, néha seper és sodor, de még visszahagyott iszapjában is termékenyítő, mint a Nilus tavaszi áradása.

Sok meg nem mutatott értéke van még annak a nagy magazin-nak, amely Móricz Zsigmond írói egyéniségének gazdagságát rejt. Hisszük, hogy az egykori pataki diák innen, tőlünk is vitt közéleti valamennyit, s örülünk, hogy most személyesen is hozott belőlük hozzánk valamennyit. Örömmel igyekszünk gazdagodni általuk. Kár lenne tovább is szólni az ő írói egyéniségéről, mikor megszólalhat maga az írói egyéniség: ne világítsunk tehát tovább gyertyával az égő ívlámpára.

Szabó Zoltán.

~~~~~

Tiborc népe.

... A magyar fajt megtanították arra, hogy
útálja önmagát . . . A nemzet jövője nem más mint
a paraszt jövője . . .“

Buday Barna.

Cserkészkirándulás. T . . .-n száll ránk az este. A falu hidjának támasztjuk gépeinket, szalonnázunk és nézzük amint hegyek orma felett kél a hold. Kopott kis falucska. Valami temetésről jönnek az emberek, egykedvűen, szóltanul. Egy lehetetlen alakú kis törpe, hatalmas veder vizet cipel. Úgy fáj ez az elsatnyúlt ember. És úgy fáj ez az elsatnyúlt falu is, amint árván, nagyon egyedül fekszik itt, komor hegyektől körülvéve, szegényen és öröm nélkül. Mikor a falu végénél felkanyarodunk a szerpentinre, az éjszakában hazafelé tart fáradt ökreivel a magyar paraszt. Görnyedt a háta, vonszolja magát. Megállunk, utána nézünk. Megszólal az egyik őrsvezetőnk: „Tiborc“!

Pihenő a folyóparton. Két nyomorék halászat mellettünk. Beszédbe ereszkedünk. És mint a mozivásznon, beszédük nyomán régi képek suhannak el. Magyar huszárok . . . csonttá fogyott lovakon, szemükre húzott sapkában poroszkálnak Lengyelország mezőin. Gránátzapor . . . légnyomás . . . Azóta rángatóznak a megbomlott izmok bennük, arcukon mindig ott van valami furcsa mosolygás, amit ott kaptak, mikor szemébe néztek a halálnak; de itt a természetbe olyan gyermekül ültek, mint jó testvérek. Nem panaszkodtak, de a szemük-

ből könyörgő kiáltásokat olvastok ki: olyan nehéz így testvér, nyomorultan élni. Rángó karjainkban soha nem éreztük többé a magvetés nagy gyönyörűségét. Nem ölelnek, nem fenyegetnek, nem imádkoznak többé ezek a kezek. És a lelkiünk? Lovasrohamokra termettünk és a halál komázó népe, kit félni nem látott senki, megrokkann most a lassú éhhalál előtt.

Iskola a tanyán. A nagy síkságon szétszórt tanyák. Kis parasztgyerekek hajnalba kelnek, hogy fagynak, sárnak, hidegnek és távol-ságnak dacára idejében elérjenek az iskolába. Apró fiúk, lányok. Késő este veti őket haza. Végigkopognak csizmácskáik a fagyos földeken, a magyar élet madara, a varjú kering felettük és ők mennek, mennek. Kicsiny szívük megtelik a kevéssel beérés-, az alázat olajával. És olyanok, óh csakugyan olyanok, mint a szétszórt nyáj. Ki szól hozzájuk becéző szóval? Ki simogatja meg kérgesedő szívüket, hogy szeretetével szeretetet keltsen ő bennük is? Óh városi pubik! A paraszt öklömnnyi korától az élet harcosa. Hála legyen Istennek, hogy ebbe a harcos kézbe tette le a jövőndőt.

Falusi nagytiszteletű úr. Pennát forgató ember. A parasztról beszélgetünk. És így szól: Sokszor szeretnék írni megrázó látásokat, amik bennem élnek a mi sorsunkról és Tiborc népéről. De kihull a toll kezemből. Ki hallja meg szürke sorok között a jajgató szívet, ki látja bálók ragyogásában a magyar temetőt, ahol kétségbeesett imádkozással keressük a biztató írást: Feltámadunk!

Egy levélből: . . . Mi lesz velünk testvér? Magunk is lusták, züllöttek, bitangok vagyunk. Szemünkből kialszik a fény és szégyenszemre belefáradunk a küzdelembe. Mi lesz a sorsunk? Eltemetgetjük lassan minden reményünket, sirt ásunk az életnek, mint vénhedt Toldi Miklós magamagának. Jelszavak, hóbortok népe, kítartó munkára mindig képtelen. Magyarkák, gyászmagyarkák, temetkezési vállalkozói a magyarságnak, protekciós zsványai a haldokló fajnak . . . Megfertőzöttek már a vidék városai is. Kinyújtják csápjait az egyedüli megmentő, a falu felé is. Mit akartok? Hogy meghaljon a magyarság számára az életet jelentő paraszt is! Vigyázzatok! Olcsó János felhagyott meddő üzletével, visszavonult maroknyi földjére, hogy traverzeknél szilárdabb alapokat építsen.

A magyar paraszt élete folytonos harc volt, s a halál számára nem borzongató. Sok találkozásuk folytán lebomlott a halál fensége, s

lett belőle kedélyes csontember, aki hadak útján, a seregek után lova-
gol. „Halál, halál vén Csinom Palkó . . .” — mondja a lengyel
várba zárt seregben küzdő Gyóni Géza. S a halál rokona, a magyar
paraszt csüggedés nélkül veti az élet magvait a jövődönék s hiszi
az örök életet.

Árván, az elhagyottság dacával, káromkodva és undorral húzva
az igát, Tiborc sohasem kísértett olyan közel, mint most. És ezek a
daliás parasztok, akik dalolva mentek ellenséges ágyúk elé, most az
inség előtt megtorpannak és remegve sírnak. Nem látjátok, hogy most
jobban, mint valaha megrokkant a paraszt?

Kinézek a vonat ablakán. Óh magyar élet egyhangúsága, óh
álmódó pusztaság. Ködök gomolyognak itt és valószínűtlen alakot ölt
magára minden. Szeretetet költözik szívembe, mikor ezeket a mezőket
nézem. Kitudja, kinek a birtokában vannak? Talán zsidó zsarolja
őket. De mégis magyar, mégis a paraszt túrja, mégis szeretem.

Kell, hogy a fajunk érdekeljen bennünket. A megvetett és el-
szédített paraszt. A jegyző- és nagytiszteletű urak „bűdös paraszt” ja.
A paraszt, akinek soha nem volt jó dolga. A névtelen hős ezer év
szakadatlan harcaiban — kell, hogy érdekeljen. Hiszen külömb ő
mindnyájunknál. Bronz teste a mi tönkre tett meddő testünk idealizá-
lása, naiv szép hívő lelke a mi dekadens, posvány lelkünk apotheo-
zisa. Mi lenne itt nélküle, romlott intelligencia és kommunista baci-
lusokkal mételyezett munkásság uralma alatt. Győzhetetlen ő, a föld
ad neki erőt, mint Anteusnak. Megveti lábát és megáll földje végén.
Eposz téma ez.

S míg városok elmerülnek az élvezetbe, míg nyomorgó munká-
sok kantinok sörös hordói mellett sztrájkolnak, addig ő elfáradt
keserű nézésű szemével földjét nézi az ereszkedő alkonyatban. Óh
föld, óh paraszt, ti vagytok számunkra a Holnap, elrontott ezer év
után az újra kezdetés kútfejei. Ti vagytok a névtelen hangyák, akik
újra meg újra megépítitek, amit más elrontott. A ti ekétek a jövő
tankja, mellyel neki mentek a Holnap ütközeteinek. A ti kaszát len-
dítő kezetek az élniakarás bizonyossága. Ti megálltok akkor is szem-
rebbenés nélkül, mikor mi Istent és embereket megátkozva haldok-
lunk a kétségbeeséstől.

Paraszt, lenézett, rongyos, kopott, munkás paraszt, nagyobb
vagy te minden embernél.

Szabó Lajos.

Más lettél . . .

(Üzenet.)

Nem értettem a némaságot.
A szemed — csak hiába néztem —
Nem volt a vágyak csöndes tója
S nem láttam magam tükörében.

Hol van az őszi mélaságot?
— Hervadó rózsák bágyadt szirma. —
Lelked fehér liliomlapja
Szivem vérével nincs beírva — . . .!?

Más volt most, más a kacagásod.
Talán a tavasz ártott neked.
Nyíló orgonák illatának
Mámorába merült a lelked.

Jó, hogy már tudom, hogy az alkony
A te lelkednek tükörfénye,
Hogy csak az őszi hervadással
Tárul ki minden rejtett mélye.

Megvárom majd az ősz sugarát
S alkonyán, mikor minden bágyad,
Mikor a levél aranyárga,
Mikor a szivem nagyon fárad,

Beszédes lesz a némaságot,
Szemed a messze-vágyak tója,
De csak egy szavam lesz majd hozzád
Halkan, csöndben a búcsúzóra . . .

Tóth Ferenc.

Főiskolánk életforrása.

Főiskolánk 1931 ik évben ünnepli meg fennállásának négyszáz éves évfordulót.

Az első, bennünket érdeklő kérdés ez : iskolánknak mi az életforrása ?

Ha végig megyünk a főépület első emeleti folyosóján és megállunk a tanácsterem előtti behajlásában, megpillantunk egy falba helyezett kőcímet. Angyal áll rajta, mely egyik kezében nyitott bibliát, a másikban trombitát tart. Ez a főiskolánk címere ; rajta e mondatnak a megjelölése is : „féljétek és dicsőítsétek az Istent“ (Jel. 7 : 14/a) Ebben a jelmondatban kifejezésre jut az iskolánk életforrása. Meggyőződéssel valljuk és hisszük, hogy a főiskolánk azért él és virágozik, mert legfőbb életforrásának Istent tartotta századokon keresztül. Isten dicsőségének a szolgálatát — Soli Deo Gloria-t tekintette és tekinti élete forrásának, programjának, céljának. A cél felé haladásában való magatartását pedig az Istenfélelem határozta meg.

A pataki iskola kálvinista alapon áll. Így értjük meg, miért jelöli az 1621-iki pataki iskolai törvény az iskola feladatát eképen : „Vegyék biztosra az iskolának valamennyi polgárai, hogy az Istennek az olyan iskola tetszik, mely az egyházban és államban szükséges valláserkölcsei és szabad művészeti ismereteket (liberalium artium) buzgón előadja, híven megőrzi és terjeszti ; hogy a tanárok és tanítók munkáját az Isten segíti s az egész iskola testületét (coetus) is ő tartja fenn. Miért is minden rendelkezésnél elsősorban arra irányuljon a főgond, hogy mely tények tetszenek az Istennek és nem szabad olyan dologba fogni, ami nem igazolja a szentírásnak ezen helyeit : Lábaim fáklyája a Te szavad Uram.“

A pataki iskola életforrása összeesik a ref. vallás életforrásával.

*

Voltak és vannak a pataki iskolának mély hitű pártfogói, kik élték és éltek a ref. vallást. Segélyezik annak intézményeit, mert abban fennállásának biztosítékát látják. A pataki főiskola élete Isten dicsősége szolgálatának a kérdése. Híveink úgy tekintették földi javaikat, mint amellyel szolgálhatták Istenünk örökkévaló céljait. Pártolták az iskolát, mely tudományosságánál, hitéletfejlesztésénél és öntudatosításánál fogva elsőrangú intézményünk,

Ez az intézet kezdettől máig tisztán alapítványokon nyugszik és minden alapítványnak belső célzata, hogy ez az iskola református

maradjon. A vallásos érzés az, ami a jóltevőket, mint erre a célra kiválasztott eszközöket, az iskola pártfogására ösztönözte. Lorántfi Zsuzsánna, ki úgy ápolta és nevelte a diákokat, mint anya a gyermekeit, fiához, Györgyhöz írott levelében például így ír többek között: „Végy példát édesapádról és én rólam, édesanyádról. Semminek mi nem köszönhetjük Isten irgalmassága után világi jókban való előmenetelünket, hanem egyedül csak annak, hogy az Istennek tiszteletét, igaz keresztyén vallásunkat a mi erőnk és tehetségünk szerint előmozdítani és azt alkalmazni igyekeztünk“.

Lorántfi Zsuzsánna férje I. Rákóczi György a pataki iskola kiváló pártfogója végrendeletében így szól: „Áldom az Istennek szent nevét, ki . . . engem Idvezítőnk vallásában engede születni e mulandó világra“. Tetteiről Medgyesi a „Szent atyák öröme“ előszavában többek között így ír: „. . . szegény hazánk nagyságtoknak köszön is sok templomokat . . . prédikátortartásokat. A pataki egészen nagyságtoké, nemcsak hogy jószágában vagyon . . . hanem minden egyéb gondviselésből is, melyben mennyit fárad és költ nagyságtok, tudja csak az Isten . . .“

Főiskolánk igen sok adományt és felsegítést kapott a legfőbb életforrástól: az Istentől a Krisztusban, ki megárasztotta az adakozók szívét kezdve az első alapítótól a mostani pártfogókig.

*

Nemcsak a pártfogók, hanem a diákok is a legfőbb életforrásból nyerték az iskolaszertetet.

Alig van főiskola, mely többet szenvedett volna, mint a pataki. Háromszor dúlták fel tűzhelyét szentségtelen kezek; elvették anyagi erejét, iskolaépületét is, 30 évig vándorolva élt, mégis élt az iskola. Mi tartotta fenn? Élteste egy földi erőnél nagyobb erő: az *evangélium*. A bújdosó vándor diákokat, tanárokat valami nagy, rendíthetetlen hit jellemezte, szikla homlokuk prófétai kiválasztottságot hordozott. Istennek tetsző életet folytattak testi és lelki tisztaságban, haza és egyházszeretetben. Pósházi így ír a borsodmegyei reformátusoknak, kiktől segítséget kér a pataki iskolához: „A mi igaz vallásunknak kis Jeruzsáleme . . . melyből származnak vala rongyallott hazánk javára oszlopok . . .“ Az akkori diákokat elsősorban Isten dicsőségének a szolgálata jellemzi. Ebből folyt a tanárok és diákok önfeláldozó munkássága az iskola emelésére, megmentésére, megtartására és fejlesztésére.

Főiskolánk legfőbb életforrása a jelenben is Isten a Krisztusban. Nagysága elsősorban nem anyagi erején fordul meg, hanem azon,

hogy hívó, Isten dicsőgét szolgáló pártfogói, tanárai, és diákjai vannak-é?! Jövője csak akkor van, ha célja a címeren levő irás betöltése és életforrása az evangélium üdítő vize. Ezt a forrást kell keresnie mindenkinek, aki egy kis részt is kér magának a főiskola szolgálásából. Ha ez kiesik: akkor hiába voltak a nagy elődök, hiába minden erőlködés a fellebb haladásra.

Kocsis János.

~~~~~

A bosszú betelt.

(Ótestamentomi történet.)

I.

Tompa zúgás tölti be a gázai börtönt. A penészes falú, nyirkos, sziklába vájít börtön mélyén, vadul morzsolják a gabonaszemeket az emberhajtott malmok. A börtönterem, mely alig kap világosságot, tele van gabonaörlő malmokkal . . . Fura egy alkotmány az ilyen malom. Hatalmas oszlop ez, melynek felső vége a menyezeten forgó sarokban, az alsó vége pedig lapos malomköben végződik. Alul még egy malomkő van, melyen az oszlop malomköve forog és a kettő közt örlődik lisztté a gabonaszem. Az oszlopból oldalt egyenes rudak nyulnak ki. Az alkotmány mellett dobogó fut köralakban, melyen verejtékcsgörgő, vánnyadt embertestek húzzák erősen nekifeszített izmokkal az oszlopból kimeredő rudakat. Hasonlít a malom mozgásba hozása a ringlispiléhez. Óh de mennyire más a kettő . . .

Csapatával feszülnek a húzásnak a rabok. Nyakukon vaslánc, mellükön szíj feszül. Így vonják verejtékgöngyözve a jármot. Ha lankad az erejük és már már kidőlnek, csattog hátukon a filiszteus korbács . . . Óh, itt jól értik annak kezelését . . . és a vért csepegő embercsoport csak húzza, húzza a malmot.

De ni, amott a sarokban, az egyik malomnál csak egy ember görnyedt . . . Mintha kissé fáradt volna . . . Rövid időre megáll — talán valahová, a régi időkbe tekint vissza — de nem sokáig várat magára a filiszteus, ott terem és gúnyos szitkot szór az ajka:

— Huzzad no! Mutasd meg óriás erődöt! Itt intézkedj te dicső, nagy hatalmú kutya!

. . . És már zúg a korbács a levegőben és már serked is nyomán a vér, amint véres csapódással zúdul az óriás sebzett hátára. Az felhorkan, mint a sebzett vadkan, eltorzult, üres szemüregű arcát a filiszteus felé fordítja . . . Már-már szakadnak a kötelek . . . de nem . . . csak vérfagyasztó, nem emberi hangon ordít végtelen dühé-

ben . . . majd újból nekifeszül és a malom zúg, sivít rémesen, amint a gyorsan forgó kövek rágiák a szemet.

Ki ez az óriás? Nyakán duzzadó erei, mint a hajókötelek; lábai oszlopok, teste mint egy óriási bálvány . . . és a deszka reng a szörnyű test súlya alatt. Sámson ő, a hatalmas, megvakított bíra, a zsidó nép szemefénye, akit rút asszonyi árulás juttatott a borzalmak eme helyére . . . Fekete haja csapzottan lóg le a hátára és rémesen lobog, mikor megrázza hatalmas fejét . . .

Sámson megy, megy . . . néha neki-neki dobban, de lassan-lassan visszazökken a szokott egyhangú húzásba. Ilyenkor nyugalmat próbál eröltetni háborgó lelkére.

Sokszor vannak magába mélyedő pillanatai . . . és minél jobban elmerül a multba, annál égetőbb lelkének fájdalma. Óh, a malom nyöszörgő, síró zaján sokszor elszáll a lelke, vissza, a nem is oly messze multba. Ilyenkor sok-sok kép újul meg előtte és ilyenkor ég, lángol lelke mélyén a bosszúvágy . . . óh ilyenkor, húzás közben szászorosan működik fantáziája . . . Ott van a Timeát szőlőhegyén, ahol oly édes gerezdű a szőlő és ahol oly jól lehet álmodozni . . . és jön feléje az oroszláncolyök, a prédára sóvárgó sárgaszemű pusztakirályfi, szörnyű ordítással . . . neki lapul, már ugrik, de Sámson az ifjú, az erős és bátor, mintha az csak kecske gödölye lenne, úgy tépi szét a legfelségesebb fenevadat egyetlen, szörnyű szakítással!

Oh ez a sólyomszemű ifjú Sámson volt, akinek még meg volt a szeme világa . . .

Változik a kép. Más vidék, más táj tárul lelke elé . . . Ott ül az ethamai sziklabarlangban, mikor Juda férfiai megjelennek előtte. Jönnek alázattal, szíves kérelemmel: „Azért jöttünk le, hogy megköttözzünk és hogy a filiszteusok kezébe adjunk téged.“ Ő tudta, hogy a zsidókat menti meg a kérés teljesítésével és engedte, hogy megköttözzék, hogy a filiszteusokhoz vigyék, mert érezte az erejét . . . és ezzel tartozott is népének, mert ő gyűjtotta fel a filiszteusok gabona tábláit, ami miatt pusztulása lett volna Juda nemzetségének . . . Látja az örvendező filiszteus tábor, a gunyra, a vérre szomjazót . . . amikor szétnyújtja karjait „és olyanok lettek a karjain levő kötelek, mint a lencsálak, melyeket megperzsel a tűz és lemállottak a kötések kezeiről“. Látja az imént még vicsorgó röhej halálos ijedelemmé való válását a filiszteusok arcán és látja a küzdelmet, melyben a fegyverrel rakott filiszteus tábor rohanva menekül előle. Előle, kinek egy szamar-állkapocs a fegyvere . . . és övé a győzelem . . . és ezer filiszteus vére keveredik pirosló sárrá a föld homokjával.

Jaj, ez a fiatal Sámson volt, kinek még meg volt az ereje és a szemevilága . . .

Óh ezek a képek sokszor elsuhantak előtte . . . és most már megvan a régi ereje is. Kinőtt a haja a Jehova fölkenntjének.

Sámson dühösen dül neki a húzásnak és a malom zúg, zúg tovább . . .

Mig lábai alatt nyöszörög a deszka, lelkében vágyak kelnek szárnyra. Ha kiszabadulhatna e penészes falak közül, ez utolsó rab-szolgának való munkából . . . Óh, ha odaállhatna egy filiszteus sereg közé, micsoda vérontást vinne végbe . . . hogy hullanának mellőle a filiszteusok . . . Óh, de édes lenne a nagy, az áldott bosszú, az elveszett fényért, a szemevilágáért.

Milyen lehet most künn a világ? Óh de szép lenne nézni az eget s a rajta uszkáló aranycsipkés bársony fellegeket, a ciprus fákat, melyek oly szép hosszú sorban állanak őréséget a kristályhullámot hömpölygető Sarár partján . . . az égnek törő hatalmas hegyeket, a lankás, szőlőborította dombokat, virághimes völgyeket, a zöldelő síkságot . . . S ő mindezeket nem láthatja . . . Fájdalmasan bűg a hang a keblében, emelkedik a melle . . . a malom meg zúg, zúg tovább és a filiszteus másutt osztogatja rémes csapásait.

Sámson dolgozik tovább . . . Lelke új tárgyat ölel körül. Meg jelenik előtte Delila, az átkos, a romláshozó, a büvös csókú nő . . . Sámson felhőrdül és ropog a malom a nagy rázkódástól . . .

Szeretné elüzni Delila képét, de nem bírja, nem lehet. Hisz' ott hizeleg neki, bársonyhaja kibontva leng, átkarolja őt, rózsamosolyú arcát az ő arcához szorítja és suttogva kérdi: „Miben van a te nagy erőd?” Ő pedig elfeledve minden óvatosságot, öleli az asszonyt és selymes hajzuhatagában duskálva megmondja a titkot . . . óh az az átkozott perc, az a meggondolatlan önfeledkezés . . . és jönnek az asszony szövetségesei . . . és jaj akkor már nincs haja . . . és szinte érzi az irtózatosan sütő forróságát a szemén és . . . nincs szemevilága . . . Óh Delila, te ravaszul számító csalárd asszony . . .

Mélyen dübörög Sámson, zúg a hangja és öblös melle hánykódik. Recseg, ropog a malomalkotmány. A filiszteus ör riadtan ordít Sámsonra :

— Lassabban kutya, mert széthull a malom!

Sámson rá sem hallgat, csak rohan.

Jaj nektek filiszteusok, ha ez egyszer hozzá foghat bosszúja végrehajtásához! . . .

II.

Gyönyörű az idő; éled a természet. Tavasz van. A nap égető meleget sugároz, vidám zenehang száll a légben.

Lenn a palotában a filiszteusok ünnepélyt ülnek. Dágon istentüknek az ünnepét. A hatalmas oszlopos cirkusz alig tudja befogadni az ezer meg ezernyi néptömeget. Összegyűltek a fejedelmi férfiak és fejedelmi nők is, hogy Dágonnak áldozzanak. Ezt a napot feledhetetlenné kell tenni! Ez a nap az öröm ünnepe.

Kacag a nép, az oly könnyen kacagó és egyre vidámabb, kacagatóbb dolgokat vár . . . Zúgva üvölt:

— Hadd lássuk Sámson, a hőst, a rettenhetetlent . . . Hivjatók Sámson, hadd játsszék előttünk.

A nép akarata pedig ellenállhatatlan.

Kinyílt a malombörtön ajtaja és lehull a lánc Sámson vasizmos nyakáról, le a súly a melléről . . . szabadon lélezkedik . . . — vigyázz filiszteus! — Leng a haja, az a gyönyörű fekete hajsátor . . . Ropog a csontja, dagad a melle, amint nyújtózkodik és szívja tüdejébe a szabad levegőt . . . és karját, azt a vaskart ugyancsak próbálgatja. Azzal morzsolja az eddig kezét törő bilincset.

A filiszteusok biztonságban érzik magukat. Nem látják e nyujtózásban a magát prédára dobni készülő tigris nyujtózását. Ők csak a vakot, a világtalant látják és nem félnek tőle. Pedig Sámsonban rohanva rohan a vér, dübörögve száguld a harag . . . Jaj annak, akire kiönti! . . . Jaj nektek filiszteusok!

A nép kacag és tréfát kíván.

Lányarcú gyermek vezeti Sámson. Egy *gyermek* vezeti őt, a hatalmast, kinek egy karja más százat pótol . . . És ő tényleg csak gyermek . . . még az sem, mert nem lát . . . Óh, az ő két szép éjfekete szeme, mely éles volt, mint a sólyom madaré.

Odaállítják Sámson a cirkuszporondra, a néptömeg elé! . . . a kíváncsi, a piszkos, az általa úgy gyűlölt filiszteusok elé . . . A nép pedig gúnyolja, átokkal halmozza, köpdösi . . . és táncot vár tőle. Tőle, a harcok félelmes királyától! . . .

Sámson hallja a lármát, érti a gyalázó szavakat, érzi arcán a megszégyenítő nyált . . . Vad dühe kitörni kész. De nem lát! Tehetetlen haragjában mérgesen tipos-tapos maga körül . . .

Ez tetszik a tömegnek. Tombol a kacajtól. A háromezer filiszteus torkából, mint egy óriási harsonából dübörög a röhej harsonázása. Fiúk, lányok, férfiak, nők egyaránt röhögnek . . . A tömeg élvez . . . Nem mindennapi látvány így látni a hatalmas Sámson!

— Sámson táncol! . . . Ujra! Ujra! — üvölt a nép. — Lássuk még a táncot!

Sámson forr, zubog belül . . . és nekikeseredett vad dühe nagy-szerű gondolatot sugall neki. Villamos áramként fut át rajta egy gondolat . . . Beteljesülhet a bosszú, az édes, az annyira várt bosszú! Letompított hangon szól a fiúnak:

— „Eressz el, hadd fogjam meg az oszlopokat, melyeken a ház nyugszik és hadd támaszkodjam kozzájuk.“

A fiú, az ártatlan gyermek odavezette. Óh, ha tudta volna!

Sámson neki szorítja fejét a hatalmas oszlopnak . . . Lelkén nagy kérés morajlik át, arca ég felé feszül és imát kiált ajka:

— „Uram Isten emlékezzél meg kérlek én rólam és erősíts meg engemet, csak még egyszer ó Isten, hadd álljak egyszer bosszút a filiszteusokon két szemem világáért.“

Az Úr nem hagyta el . . . Érezte az erőt, a bosszuló erőt . . .

A tömeg ezalatt kiabál, ordít, üvölt, újrát követel. Pedig már Sámson átfogta a két középső oszlopot, amelyeken a ház nyugodott.

A tömeg bömbölve harsonáz jókedvében . . . A halál pedig ott suhog fekete szárnyával mindegyikük előtt . . . A tömeg nem látja. Örül az eljövendő élvezetnek és háborogva követel.

A hangzavarba, mint égből jövő mennydörgés hangja, dördül bele Sámson kiáltása:

— „Hadd vesszek én is a filiszteusokkal! . . .“ — és a nép arcán elefántcsontfehér halálfélelemmé dermed az öröm imént még vérpiros rózsája . . .

Látja a nép, hogy Sámson az oszlopnak dől, hogy az oszlop inog, reszket, az épület repedez, a fala omladoz . . . Menekülne már, de merre? Hová? Egymást taszítja, rugja, harapja, vágja a tömeg. A kijárat felé törne, de hiába . . . Sámson meg rázza, rázza az oszlopot . . . hiába rohan rá az ember tenger . . . inog az oszlop . . . omlik . . . omlik . . . ordít a nép és hangja belevész egy óriási robajba . . . Az épület összedőlt . . . Még csak sóhaj sem kelhet . . . A halál tökéletes munkát végzett . . . A romok alól apró, piros patakok folynak . . . Csörgedez a halottá roncsolt háromezer filiszteus vére . . .

A nap ép oly melegen tűz alá, mint eddig . . . csak az épület nem áll és a romok alól csorog a vér. A háromezer filiszteus vére . . . Sámson bosszúja betelt!

Martin Miklós.

Irodalom. — Művészet.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza: Kossuth. II. kötet. Élet és jellemrajz. Dr. Hegyaljai Kiss *Kossuth*-jának I. kötetét meleg fogadtatásban részesítette a sajtó és nagy érdeklődés előzte meg a II. kötetet. A kötet most megérkezett és a hozzá fűzött reményeket beváltotta. Hegyaljai Kiss Géza folyamatos zamatos nyelvezettel, végig érdekfeszítően tárgyalja Kossuth életét 1849-től a következő fejezetekben: *Bolyongó üstökös* (1849—1852). Törökországban. Az angliai diadalút. Amerika Kossuth-láza Kossuth Lajos — angol tükörben. *A reménység hőse*: (1852—1867). Kossuth olasz barátsága. Kossuth és a keleti kérdés. Kossuth angol cikkei és felolvasásai. Villafranca. Két sir olasz földön. *Az olasz hegyek remetéje*. (1867—1894). A hontalan. A természetbarát. Napestig munkában. *A nemzet szívében*. (1894—1927). Megáll a szív. Kossuth itthon Kossuth emléke. A pesti Kossuth-ünnep. Kossuth-tüzek égnek. Mit üzenne ma Kossuth Lajos? — Függelék: Időmutató Kossuth életéhez. — Amint a címekből is látható szemléletesen, könnyen áttekinthetően állítja elének Kossuth életét. Célját, — melyet a *Bevezetésben* hangsúlyoz: „... Kossuth könyvem nem kíván egyéb lenni, mint a művelt közönség és az ifjúság számára írt tájékoztató útmutatás a Kossuth életművének és jellemének megismerésére...” elérte. A forrástanulmányok tömkelegében is biztos úton halad és egységbe tudja összefoglalni a másképp szét eső életlanc-szemeket. — A munkát örömmel üdvözöljük és nyugodt szívvel ajánljuk azoknak, akik Kossuth életét teljes terjedelmében meg akarják ismerni. Ez ismeret megszerzéséhez biztos támasz „az új Hegyaljai könyv.”

(M.)

„Szép mindenkétől messze lenni“. E címmel jelent meg Rolla Margit verses kötete. Minden költeménye a modern költészet irónóját árulja el. Mindenik versében benne van egy női lélek önmagát keresése, finom szárnyalása s ha röptében megakad, kétségbeesett vergődése a messzevágásért, mely nem a végtelenbe ivelés, hanem a lepkevágyás selymes mezeje. Ha odáig ér, megpihen fáradt lihegése után „Igy jó“ a nyugvás „Feküdni lustán friss füvön s hagyni érne az életet... és hagyni érne a magot... és hagyni érne az időt... Bámulni úszó fellegek után“. Ez a napfényes mező, de az éjszaka nagyobb távlata ismét elragadja és viszi a lesuhanó ezüst csillagok után (Szeretnék holdas este...) A sötétség csendjében titkok suhannak s a tragikus színű bizonytalanság felé vonzzák a messzefények.

Az élettenger közepéből csak a messzpartok égése integet feléje, de nincs ereje elérni. Ilyenkor szinte hallatja nősikolyát.

Legtöbb költeményében inkább a lemondás hangja érzik, egy különös, gyöngye árnyú pesszimizmus. Az ősz halottas dalaival temeti a tavaszt. Ami biztatóbb, megnyugvása, az vallásos költeményeiben van. Itt meglátja az életet adó Lelket s bízik, mert „Valahol már indul a Lélek“, de ezek a felcsillanó sugárszálak is belevesznek reménytelenségének árnyékos homályába.

Rolla Margit a bánatával vigasztaló lélek, a könnyeivel gyógyít. Azzal vigasztal, azzal gyógyít, ami az ő lelkének gazdagsága és addig, amig osztogatni tudja könnyeit, mert mintha búcsúzna a „Lento“ ban :

„Este van. Csendes, bús vasárnap.
Mint ókendő ölel a bánat.
Holnap nem is leszek talán.
Fekszem a ma ravatalán.
Sötét, idegen árnyak nőnek,
Szememre hullnak szemfedőnek“.

Talán ezt a költeményét lehet az ő alaphangjának mondani. Mondanivalóit hangulatának megfelelő szép külső és belső forma kereteiben adja elő. Minden szaván ott van egy gyöngye női kéznek finom vonása.

Melegen ajánljuk e kis költeménykötetet az irodalomkedvelők szíves figyelmébe. (Ára 4 pengő. Az Athenaeum kiadása.) *Tóth F.*

Szabó László: Vándor sirály. Versek. Genius kiadás. 203 lap. Amerikai magyar költő, volt pataki diák verses kötete ez. Címét a prológtól nyerte és végig hű marad hozzá: „Siró dalát visongva fújja“. A *Toborzó kuruc, Felhős napok, Ősz a tavaszban, Legszebb óráim* ciklusokat öleli magába, melyekben izzó hazaszeretetet éget. — Minden az óhazára emlékezteti: „Tépjítik magunk és megalázzuk, kiknek sem itt, sem ott hazájuk (Átsírás). — „Én mindent a lelkemmel nézek, Ezért nem vagyok alkusz, A magyar pipacs szebb nekem, Mint a Texas i kaktusz“ (Lelkilátás). Még a csillagos amerikai lobo-gót is a magyarnak itéli, mert: „A rajtad lángoló jelek Hazámhoz jobban illenek Negyvennyolc csillag: szent! magyarnak Tizenhárom sáv: gyász Aradnak“. Sír lelke a magyar faj lassú halálán. A „Ne jöjjetek Amerikába“ megdermeszti ereinkben a vért; érdemes lenne odaadni minden kivándorolni akaró magyar kezébe. Hazafisága végig-ömlik a többi cikluson is és uralkodó vonása a kötetnek. Átizzik a Felhős napok fájdalmas hangján, mellyel a magyar-, családi- és lelki

élet felhőt lebbentgeti; felragyog az *Ősz a tavaszban* férfias erővel szerelemről éneklő versekben csakúgy, mint a *Legszebb óráim* meghatározható sorain. Bátran írhatja a „Madárnyelvek“ c. versében: Édes dalok aranyesője Születik erdőn, meghal a síkon, Mindnek magyar szívem a hőse, Itt a madárt is magyarosítom“. Nem állítom, hogy hibáktól teljesen ment a kötet, de azt őszintén merem állítani, hogy hálásak lehetünk Szabó Lászlónak. Új hazából tanít minket hazát szeretni. Dicséretéül saját sorait idézem: Lélekszárnyon száll a költő, Nem vet neki tér s idő gátat, Képzetele lángszekerével Csillagba száll, dallammá válhat. — A kötetet olvasóink figyelmébe ajánljuk. (M.)

Dr. Gesztelyi Nagy László: A tanyavilág élete. Kecskemét, 1930. 44 o. Ára 1 P. Napjainkban a szociális kérdések között legfontosabbak egyike a magyar tanyakérdése. Beszélnek róla kulturális, egészségügyi meg más sokféle szempontból. Jó, ha ilyenkor kezünkbe akad egy oly megbízható munka, mely az ottani állapotokat élénkbe vetíti.

Ilyen munka: A tanyavilág élete. Röviden, de áttekinthetően tárgyalja a tanyakérdést és a megoldás módját is élénkbe tárja. Legfontosabb az úttörő rendezése. A többi fontos kérdéstről „Posta, telefon, távirat“, „A tanyai közigazgatás“, „A tanyai közegészségügy“, „Vallásos élet“, „Kulturális munka“, „Tanyai látogatás“ c. alatt tárgyal. A könyv csak útmutatás, de mint ilyen melegen ajánljuk a tanyai kérdés iránt érdeklődők figyelmébe. (M.)

Főiskolánk MórícZ Zsigmond irodalmi délutánja. F. hó 11-én főiskolánk tanári kara és ifjúsága a nagy magyar író, volt pataki diák *MórícZ Zsigmond* tiszteletére irodalmi délutánt rendezett, mely tartalmasságánál és művészi szépségeinél fogva sokáig emlékezetében marad a megjelenteknek. — A bőséges műsort Révfy—Novák: Rákóczy új kesergője eléneklésével nyitotta meg a *Kórus. Szabó Zoltán* theologiai tanáré volt a második szám, aki MórícZ Zsigmond írói egyéniségéről tartott tartalmas, szép előadást. Utána az ünnepély fény és középpontja *MórícZ Zsigmond* lépett az előadó asztalhoz, nagy érdeklődés közepette, jóízű, zamatos magyarsággal, elevenséggel adott elő pataki diákélményeiből — majd a XVI. századi magyar nyelv ereje és szépsége méltatásaképen Bornemissza Péter: Elektrájából olvasott fel részletet. — Goldmark: Suite 1., 2., 5. tételét *Szabó Ernő* főiskolai zenetanár adta elő hegedűn *Klacskó Béla* polg. iskolai igazgató zongorakiséretével. Utána Beethoven: Zongora kvartettjét precíz, művészi játékkal érzékeltették: *Klacskó Béla* (zongora), *Szabó*

Ernő (I. hegedű), *Kolozs Richárd* (viola) és *Kovács Dezső* tanító képzőint. igazgató (cello). — Rövid szünet után a *gimn. gyermek-kara* énekelte el a Kodály: Gergely járását nagy sikerrel. — Hatalmas tapsvihár közepette lépett pódiumra *Móricz Zsigmond*. Most felolvasói ügyességét és nagy előadói készségét csillogtatta. A „Kivilágos Kivirradtig c. regényéből olvasott fel egy gazdag, színes nyelven megírt humoros részt. — *Szabó Ernő—Klacsó Béla* a) Kodály Adagio; b) Hullámmzó Balaton művek előadásával öregbitették jó hírüket, majd a *Kórus* énekelt Révfy Gézától egy magyar népdalegyveleget. (M.)

Az Erdélyi János Önképzőkör méltó keretek között áldozott Kisfaludy Károly emlékének halála százéves fordulója alkalmából. A keret talán annál ünnepesebb, nemesebb tartalommal volt megtöltve, mert a nagy magyar lélek felé száz év múlva élet után szomjazó unokák fordultak, hogy erőt nyerjenek Tőle, az ő s erőforrástól Ezért fáradtak oly sokat a szereplők, ezért volt méltó az áldozat „a vigjáték-írás atyja“ emlékének.

Az emlékünnepelet május 17-én (szombaton) este rendezte a kör, melyen a tanítóképző és a gimnázium ifjúsága testületileg vett részt. Az ifjúsági elnök prológja után a függöny felgördült s a „Kérők“ szereplői a száz év előtti magyar társadalom kitűnően megrajzolt alakjait képviselték ugyancsak kitűnően.

Ott láttuk a színpadon *Batta Sárkát* Lidi, *Trócsányi Lilikét* Máli szerepében. Ügyes mozgásukat, elevenségüket a „hosszú“ ruhában is végig meg tudták tartani. Margitnak, Baltafy „öreg néniének“ a szerepét *Salac Évike* alakította oly nagy sikerrel, mintha átélte volna szerepét. Méltán érdemelte a sokszor megisméltódó tapsvihart „öregségében“ is fiatalos és fürge játékáért. Fogadják mindnyájan diáktársaik hálás köszönetét fáradságos, de szép és eredményes munkájukért.

A fiúk közül *Basky István* Baltafyja, *Marton János* Perföldyje, *Zsuffa Tibor* Széllházyja és *Benkő György* Károlya volt különösen találó. Azonban a többi szereplők is — *Czakó András*, *Vajda Géza*, *Bartus András*, *Görgey Kálmán*, *Mánik Sándor* — tehetségüknek, ügyességüknek legjavát adták s méltán hozzájárultak az ünnepély erkölcsi és anyagi sikerének emeléséhez.

Különben pedig az ünnepély rendezéséért, a színdarab előkészítéséért, mindenért, ami szép, jó, nemes csak látható és hallható volt a színpadon, *Novák Sándor* tanárelnök urat illeti a köszönet és elismerés.

(ij.)

Hirek.

Haláleset. Fejér István theologus testvérünk a napokban veszítette el édesapját. Adjon neki különösképen vigasztalást az, hogy theologus és testvér.

Halálozás. A napokban nagy veszteség érte a Pataki Diákok Orsz. Szövetségét. Hosszas, kínos szenvedések után folyó hó 7-én elhunyt Kispest *kiscsoltói Ragályi Géza* Kispest megyei város adóügyi tanácsnoka, a Szövetség tagja, életének 49-ik évében. A megboldogult 23 éven keresztül volt Kispest fáradhatatlan, buzgó és közszeretettel álló főtisztviselője. Minden munkásságában önzetlenség, a köz java és a város közönségének érdeke vezette. A Pataki Diákok Orsz. Szövetsége Budapesti Egyesületének egyik lelkes tagja volt, aki lankadatlanul ápolta szívében az Alma Mater iránti ragaszkodás és az egymás iránti testvéri szeretet nemes érzéseit. Temetése folyó hó 8-án történt a város és a Szövetség nagy részvételével.

Személyi hírek Darányi Lajost, lapunk társ-, felelős-, majd főszerkesztőjét, volt szüniort kérte fel a Magyar Evangéliumi Ker. Diákszövetség az ügyvezető titkári teendők ellátására.

Hörsik Lajost, theologiánk volt növendékét a nyíri gyülekezet lelkészéül választotta. A választásokhoz gratulálunk s egyben Isten áldását kérjük a végzendő munkákra.

Külföldi látogatók theologiánkon Április hó 29—30 án dr. Cairns V. Dávid, az aberdeeni theologiai főiskola igazgatója a skót egyház és egyben az angol nyelvű világ egyik legkimagaslóbb alakja és dr. Be-

veridge Vilmos budapesti skót lelkész örvendeztettek meg bennünket baráti látogatásukkal. Főiskolánk meleg, szeretettel teljes fogadtatásban részesítette őket. A barátságot szerető szavakkal viszonozták.

Az Országos Református Theologus Szövetség évvégi konferenciáját június 25., 26. és 27-én tartja itt Sárospatakon. A 3 napos konferencia előreláthatólag nagyon értékes előadásokat fog nyújtani. Előadókül felkérte a Szövetség: Dr. Csikesz Sándor, Dr. szentpéteri Kun Béla, Marton János, Dr. Mátyás Ernő, Dr. Sebestyén Jenő, Dr. Victor János, Dr. Vasady Béla professzorokat és Nádházy Bertalan diósgyőr-vasgyári lelkészt. Theologusoknak félárú menetjegyet biztosít a Szövetség. Jelentkezni június 10-ig lehet (cím: Hubay Lajos Sárospatak), 1 pengő jelentkezési díj beküldése ellenében. Meghívókat június hó 1 re küldünk.

A theologiánk szeretetteljes kegyelettel adózott volt professzora, Harsányi István emlékének, mikor halálának második évfordulóján sírjához zarándkolt. Hubay Lajos beszéde és Faragó György imádsága adtak kifejezést a kegyeletes érzéseknek.

A IV. éves theologusok folyó hó 20 án tartották szokásos búcsúzásukat. Az öreg harang kongása közben búcsúztak el az ősi iskolától, majd szobáról-szobára járva a kollégáktól. Délben közös ebéd volt a tápintézetben, este pedig a tanári kar adott szeretetvendégséget a theologus ifjúságnak. II. Kor. 13:13.

A nyolcadikosok búcsúja ez évben is megható volt. 10-én déli 12 órakor vonultak ki az iskolai csengőhöz, amelyet Bandi hácsi szépen felkoszorúzott és más kellekkel is bőven ellátott. Először az osztály zenekara foglalta el a helyét, majd meghatottan a többiek is elhelyezkedtek. A XC. zs. eléneklése után Hegyi József búcsuzott mélyen átértett beszédében a főiskolától, tanároktól és tanuló társaitól. Szavai hatása alatt nem egy szemből ragyogott elő a könnycsepp. A „válásra int immár az óra” egészen elérzékenyítette a hallgatókat, de a búcsúzókat is. A zenekar kísérete mellett a „Ballag már a vén diák” ot énekelve ballagtak vissza az iskolába mint maturandusok.

A kollokviumok folyó hó 21-én kezdődnek. Alapvizsga ideje június hó 23—24.

Az írásbeli érettségi folyó hó 15., 16. és 17-én volt, az osztályvizsga pedig 12—13-án. Osztályvizsgán jeles osztályzatot nyert Hegyi József, ki ez évben az Erdélyi Önképzőkör elnöke is volt, elégtelen osztályzatot négyen kaptak. — Érettségi kormánybiztos: Dr. Császár Elemér egyet. tanár.

Pályatételek eredménye a theológián. Az 1929 30. iskolai évben a Hittanhallgatók Egylete a következő pályatételeket tűzte ki: Újszövetségből: *Jézus ígéhirdetése.* Ószövetségből: *Bűn és a bűnbánat.* Egyháztörténetből: *Történeti vita Bethlen Gábor alakja körül.* Dogmatikából: *A hit és kijelentés egymáshoz való viszonya.* Filozófiából: *Értékelmélet Bóhm Károly filozófiai rendszerében.* Egyházi beszéd: *Jogtalanul sztrájkoló munkásokhoz. Ef. 4: 14—16. alapján.* Imádság: a) *Alkalmi imádság óév*

estélyére; b) *Alkalmi imádság a kormányzó tízéves jubileumára.* A kitűzött pályatételeket a theologus ifjak nagy odaadással és lelkiismeretességgel dolgozták ki. Ezzel is tanujelét adták munkaakarásuknak és tudományos képességeiknek. 8 pályatétel volt kitűzve és mind a 8-ra érkezett be kidolgozás. Különösen az ima és prédikáció pályatételekre érkezett be nagy számú dolgozat. Az újszövetségi pályatételeit Simon Béla III. é., az ószövetségit Samu István III. é. oldották meg dicséretesen és nyerték el a 25-25 pengő kitűzött pályadíjat. A történelmi és dogmatikai pályatételeket Faragó György IV. é. dolgozta ki igen gondosan és nyerte meg a 25-25 pengő pályadíjat. A filozófiai pályatételt Benke Imre III. é. oldotta meg, megmutatva hozzáértését; pályadíja 25 P. A prédikációs pályatételt helyesen dolgozták ki Sipos István IV. és Botos Ferenc III. é. hittanhallgatók s a kitűzött 15 P. pályadíj kettőjük között oszlott meg. Ima pályatételek nyertesei: Sipos István IV., Botos Ferenc III., Kocsis János III. és Tóth Ferenc II. é. hittanhallgatók. Isten áldja meg őket továbbra is munkakedvvel és képességgel, hogy egyházunknak hasznos munkásai legyenek.

Az „Ifjúsági Közlöny” elbeszélés pályázatára egy pályamunka érkezett be. A teljes díjjal jutalmazott s megdicsért munka szerzője Martin Miklós III. é. th. Alkalmadán hozni fogjuk lapunkban.

Cserkész hírek. A 134 számú „Hegyaljai Erő” cserkészcsapat pontosan kidolgozott tervekkel készülődik a nyári nagytáborra, melyet az idén az Alföldre tervezett, hogy a csapat tagjai — akik leg-

inkább hegyek között laknak — az Alföldnek szépségeivel is megismerkedjenek. A tábor két részből fog állni: június 26—31-ig a nagyobb cserkészek számára a Bodrogon és a Tiszán vízitábor; Tiszafüreden fognak kikötni, honnan nem messze, Poroszló határában fog állni (felépülni) július 1—15-ig az állótábor. A csapat apród raja külön táborba megy — valószínűleg Vilmány határába. E hó közepén a csapat az új otthonába költözködött át, mely az új gimnáziumi szárny II. emeletetén van Reméljük, hogy ez új falak között újult lesz a munkaerő és a munkakedv is. — Május 8-án Miskolcon cserkész tiszti vizsgát tett *Egressy Lajos* II. é. h. h.

A 234. II. Rákóczi Ferenc-csapat Tiszalúdra, a 763. „Sztáray“ pedig Szabolcsra megy táborozni.

Látogatóink voltak f. hó 4-én. A miskolci női kereskedelmi és ipari leányiskolák növendékei látogatták meg Sárospatakot. Ilyen kedves látogatókat mindig szívesen fogadunk.

Zilahy Lajos szintársulata érkezett Sárospatakra folyó hó 13-án. Megnyitó darab volt Zilahy „Tábornok“ c. műve. Játékukkal kiválnak: Berényi, Chapo Ildikó, Homonnay, Korondy Sári stb. Megérdemlik a közönség pártfogását.

A Pataki Diákok Orsz. Szövetségének Budapesti Egyesülete a következő levelet intézte *Lőrinczy György*, a Kisfaludy- és a Petőfi-Társaság tagjához, a volt pataki

diákhöz írói jubileuma alkalmából: „Méltóságos Uram! Annak a kapcsolatnak az alapján, mely a közös Alma Mater révén minden volt pataki diákot összefűz, a Pataki Diákok Orsz. Szövetségének Budapesti Egyesülete nevében írói pályájának ötvenéves jubileuma alkalmából őszinte örömmel és meleg szeretettel köszöntöm. Méltóságod félszázados írói munkássága, mellyel hervadhatatlan érdemeket szerzett a magyar elbeszélő irodalomban, büszkeséggel tölt el minden pataki diákot, mert mi Méltóságodat, mint volt pataki diákot, magunkénak tartjuk. Áldja meg Méltóságodat a magyarok Istene vágyainak teljesülésével és ajándékozza meg a nyugodt élet minden örömeivel, minden boldogságával. További munkásságához erőt, egészséget kívánva, vagyok mély tisztelettel *dr. Panka Károly* országgyűlési könyvtárigazgató, az Egyesület elnöke.

Előfizetésüket beküldték: Mezőssy Béla Ujfehértó, dr. Piskóty Ferenc Bpest 10—10 P-t; Kérészy Zoltán Budapest 6 P-t, Szendrey Jolánka Bodroghalász 5 P-t, Ecsedy Lajos Sárospatak, Gaál Lajos Debrecen, Horváth János Tokaj, Konc Ferenc Sárospatak, Mészáros Irénke Tornyosnémeti, 4—4 P-t; Hazay Béla Sárospatak, Gaál József Sárospatak, Szilágyi László Gönc, Szűts András Gönc 2—2 P-t. A beküldött előfizetéseket köszönettel nyugtázzuk és szeretettel kérjük hátralékos előfizetőinket, hogy elmaradt előfizetési díjukat szíveskedjenek beküldeni.

Kiadja: a főiskolai Ifjusági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Tóth Lajos II. é. hh.

Kitüntetve Budapesten 1920-ban.

Czeisler Izidor

divatáruháza

Sárospatak

(a Kossuth Lajos-utcán)

Állandó raktár: férfi-, női- és gyermek-harisnyák, zoknik, sapka, kalap, ernyők, katonai cikkek, csipkék, rövid-, és kötöttárak, illatszer, pipere, férfi- és női fehérneműk.

Hirdessen

e lapban!!

Koncz Ferenc

angol és francia cipész

Sárospatak,

(a református templomközben)

Megrendelésre készít elsőrendű férfi és női cipőket, csizmákat, varrott és szegezett talppal a leg-egyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, melyekből állandó raktára is van, csakis elsőrendű anyagból, szolid árak mellett. Javítások gyorsan és gondosan eszközöltetnek.

MOLNÁR

JÓZSEF

ÚRI ÉS NŐI

FODRÁSZ

SÁROSPATAK

(Rákóczi uccán, a ref. egyház épületében.)

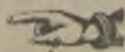

Pontos kiszolgálás

Diákság részére kedvezményes árak.

Legszebb ajándéktárgyak nagy választékban!

Joggal mondja az angol:

'Time Is Money'

(Az idő pénz.)

FONTOS Önnek, hogy tudja a pontos időt?

Keressen fel még ma és **kérje az „én” órámat** 3 hónapi próbaidőre. Meg fog győződni arról, hogy lehet olcsón és mégis **megbízhatóan pontos órája.**

Órák, mindennemű ékszerek, dísz tárgyak, **valódi ezüst** evőkészletek **kedvező részletfizetési feltételek** mellett kaphatók.

Spitz Pál

órák és ékszerész, **Sárospatak.**

Vidékre **választékok**al készséggel küldök!!

Varrógépek és eredeti **Steyer Vaf-fenrad kerékpárok** gyári raktáral

Fodrász-

és borbélymunkák legpontosabban eszközöletnek

Dobozy István

Sárospatak,

☞ a Patikaközben. ☞ a diákság felkarolt borbély és fodrász-
mesterének modern műtermében.

40 év óta áll fenn
id. Szepessy István
sütődéje.

Sárospatak legrégibb, legked-
veltebb péküzlete.

Minden nap friss

péksütemények,

fehér és barna kenyerek.

